

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Kiemelt közlekedési szabálysértések

Szerző:

dr. Tóth - Juhász Szilvia

Salgótarján

2024. augusztus 14.

I. Bevezetés

Mióta világ a világ, közlekedünk. A közlekedés a mindennapjaink részét képezi. Olyan mindennapos tevékenység, mely igen nagy baleseti veszélyforrás. Közlekedni közúton, gyalogként már nagyon kiskorunkban megtanulunk, majd később, a megfelelő kor elérése után megnyílik a lehetőség különböző járműfajták vezetésére való jogosultság megszerzésére. Balesetveszélyessége miatt igen korán felismerték a szabályozásának a szükségességét. Annak ellenére, hogy a közlekedés alaptevékenységünk, szabályait mégis gyakran megszegjük. Mivel a közlekedési szabályok akár enyhébb fokú megsértése is eredményezhet balesetet, ezen cselekmények nagymértékben veszélyesek a társadalomra, ezért a közlekedés biztonságának megóvása érdekében elengedhetetlen a közlekedés szabályai megszegésének különböző fokban történő pönalizálása.

A közlekedéssel összefüggő büntetendő cselekmények kezdetben egyéb deliktumok részét képezték, majd fokozatosan elkülönültek, s önálló közlekedési tényállások alakultak ki. Már a Csemegi-kódexben szabályozott közveszélyű bűncselekmények körében fellelünk közlekedéssel kapcsolatos cselekményeket, s az 1879. évi kihágási rendelkezések is tartalmaztak ilyeneket, az első önálló közlekedési deliktumot azonban csak az 1948. évi III. büntetőnovella tartalmazta.¹ A későbbi büntetőjogi tárgyú jogszabályok egyre több önálló közlekedési deliktumot tartalmaznak, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény pedig már külön fejezetbe tömörítette a közlekedési bűncselekményeket. Kikerültek továbbá a büntetőkódexből a kisebb súlyban társadalomra veszélyes közlekedési tényállások, s szabálysértési tényállásokká váltak.

A jelenleg hatályos, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) kettő fejezetben szabályozza a közlekedési szabálysértéseket, a XXVII. fejezetben a kiemelt közlekedési szabálysértések, a XXVIII. fejezetben pedig a közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések kaptak helyet. A szabálysértési törvény hat kiemelt közlekedési szabálysértést nevesít, míg a közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértések köre kicsit bővebb, nyolc szabálysértést szabályoz.

¹ Kereszty Béla - Maráz Vilmosné - Nagy Ferenc - Vida Mihály: A magyar büntetőjog különös része, Budapest, Korona Kiadó, 2005. 225-226. oldal

Szabálysértési jogunk ismer még egy közlekedési szabálysértést, mely azonban nem a közlekedési szabálysértések között található: ez az engedély nélküli vezetés szabálysértés. Az engedély nélküli vezetés szabálysértés 2021. május 13-ig közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértés volt, a jogalkotó azonban kiemelkedően magas balesetveszélyessége miatt elzárással is sújtható szabálysértéssé minősítette 2021. május 14-től. Ezáltal az engedély nélküli vezetés szabálysértés nem csak a szabálysértési törvényben elfoglalt helye miatt különbözik a többi közlekedési szabálysértéstől, hanem az elkövetése miatt kiszabható büntetéstől is.

Tekintettel a közlekedési szabálysértések nagy számára és sokrétű háttérjogszabályaira, jelen írásomban kizárólag a kiemelt közlekedési szabálysértéseket, elbírálásuk szabályait, valamint a szankciórendszerüket kívánom ismertetni.

II. Alapvetések

Közlekedési szabálysértés hallatán mindenki a közúti közlekedési szabálysértésekre gondol, a jogalkotó azonban - nyilvánvaló szükségességéből adódóan - minden közlekedési ág, így a vízi, légi és vasúti közlekedést is részletesen szabályozza, szabályszegésüket pedig pönalizálja, illetve szankcionálja.

A közlekedési szabálysértések vonatkozásában több háttérjogszabály alkalmazandó, úgymint - a teljesség igénye nélkül - a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény, a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény (továbbiakban: Lt.), a vízi közlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény (továbbiakban: Vkt.), a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (továbbiakban: KRESZ), a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól szóló 12/2007. (III. 13.) IRM rendelet, a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény és a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet.

A jogszabályok külön-külön határozzák meg fogalomrendszerüket. A KRESZ-ben ez az 1. számú függelékben került elhelyezésre.

A közlekedési szabálysértések ismertetése előtt lássuk az azok értelmezéséhez szükséges jármű fogalmakat:

- vasúti jármű: a vasúti pályán közlekedő vontató, vontatott vagy önjáró, saját kerekein a vasúti sínen közlekedő jármű. (Vasúti jármű vezetése a közlekedési hatóság által kiállított járművezetői engedélyhez kötött tevékenység. Engedélyt az kaphat, aki teljesíti az alapvető vizsgára és az egészségi alkalmasságra vonatkozó külön jogszabályban meghatározott feltételeket. A vasúti járművezetőnek a használt vasúti pályahálózat és a vezetni jogosult vasúti jármű tekintetében a vasúttársaság által kiállított vasúti járművezetői tanúsítvánnyal is rendelkeznie kell.)²
- légi jármű: bármely szerkezet, amelynek légkörben maradása a levegővel való olyan kölcsönhatásból ered, amely más, mint a földfelszínre ható légerők hatása. (A lajstromozásra kötelezett, illetve állami légi jármű vezetéséhez szakszolgálati engedély szükséges.)³
- vízi jármű: a vízen való közlekedésre, szállításra szolgáló úszólétesítmény, valamint az úszó munkagép és a nem gépi meghajtású vízi jármű. (Úszólétesítményt csak külön jogszabályban meghatározott képesítéssel rendelkező, egészségileg és a biztonságos munkavégzésre is alkalmas állapotban lévő személyzet működtethet. Úszólétesítményen képesítéshez kötött szolgálat csak a hajózási hatóság által kiadott, illetve honosított; továbbá nemzetközi szerződés alapján elismert képesítő okmány birtokában látható el.)⁴
- közúti gépjármű: az olyan jármű, amelyet beépített erőgép hajt. (Gépi meghajtású járművet közúton az vezethet, aki a jármű vezetésére jogszabályban meghatározott, érvényes vezetői engedéllyel vagy az engedély-nyilvántartásba bejegyzett érvényes vezetési jogosultsággal rendelkezik, és a jármű vezetésétől eltöltve nincs. A vezetői engedély különböző kategóriákba, alkategóriákba és kombinált kategóriákba sorolt járművek vezetésére jogosít.)⁵

² Vtv. 36/D.§ (1) bekezdés

³ Lt. 52.§ (1) bekezdése

⁴ Vkt. 26.§

⁵ KRESZ 4.§ (1) bekezdése

III. A kiemelt közlekedési szabálysértések

a) *Ittas vezetés szabálysértés*

A Szabs. tv. 217.§-a értelmében aki vasúti vagy légi járművet, gépi meghajtású vízi járművet, úszó munkagépet, illetve nem gépi meghajtású vízi járművet úgy vezet, hogy szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van, vagy vasúti vagy légi jármű, gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép, illetve közúton vagy a közforgalom elől el nem zárt magánúton gépi meghajtású jármű vezetését olyan személynek engedi át, akinek a szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van, szabálysértést követ el.

Köztudott tény, hogy a magyar jog a zéró tolerancia elvén van, ami azt jelenti, hogy „ittasan”, szeszes ital fogyasztása után, annak szervezetben való kimutathatósága idején nem szabad vezetni. A jogalkotó azért helyezkedett ezen álláspontra, mert tudvalevő, hogy az ittasság a járművezető merészségét indokolatlanul megnöveli, veszélyérzetét csökkenti, érzékelési képességét korlátozza, ezért a gépjárművezető kifejezetten ittas állapota miatti közlekedési szabályszegések és az ittasság közötti összefüggésre nézve nincs szükség külön bizonyítás felvételére, rögzíti is ezt a BH2004. 98. De ahhoz, hogy megértsük, hogy mit is jelent ez pontosan, szükséges rávilágítani néhány dologra. Elsődleges feltétel, hogy kimutathatónak kell lennie a vezető szervezetében az alkoholnak, mely szeszesital fogyasztásából kell hogy származzon. A járművezető felelőssége csak akkor állapítható meg, ha a szervezetében lévő, kimutatott alkohol szeszes ital fogyasztásából ered. A gyümölcs fogyasztásából, vagy cukorbetegségből származtatható alkohol nem tényállásszerű, ugyanakkor a kifejezetten alkoholtartalmú ételek, élelmiszerek fogyasztása az lehet.⁶ A törvényi tényállás megfogalmazásából egyértelműen kitűnik, hogy a szabálysértés megvalósulásához nem szükséges a járművezető alkoholos befolyásoltsága (mely olyan állapotot jelent, amikor a véralkohol-koncentráció foka, valamint a klinikai tünetek együttes értékelése folytán megállapítható, hogy a járművezető a szeszes ital fogyasztása következtében már nem képes a biztonságos vezetésre)⁷, elegendő a kimutatható mennyiségű szeszes ital fogyasztásából származó alkohol jelenléte, ebből következően pedig kis mennyiségű szeszes ital fogyasztása révén is megvalósul a szabálysértés.

⁶ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 217.§-ához

⁷ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 217.§-ához

A szervezetben lévő alkohol mértékének kimutatására, illetve mérésére két módszer szolgál, a légalkoholmérő berendezés és a vérvizsgálat. Amennyiben a hitelesített légalkoholmérésre nincs lehetőség (például a vezető betegsége vagy ittassága miatt), vérvizsgálatot kell végezni. A két módszer elérő mértékben mutatja ki a szervezetben lévő alkohol mértékét. A levegőalkohol-koncentráció az alábbiak szerint értékelendő: 0,1 mg/l: az alkohol fogyasztás nem bizonyítható, 0,11-0,25 mg/l: ivott, de alkoholosan nem befolyásolt, 0,26-0,4 mg/l: igen enyhe, 0,41, 0,75 mg/l: enyhe, 0,76-1,25 mg/l: közepes, 1,26-1,75 mg/l: súlyos, 1,76 mg/l felett: igen súlyos. Az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet 13/1994. számú módszertani útmutatója szerint az alkoholos befolyásoltság fennállása és mértéke véleményezéséhez - a vért vevő orvos által észlelt klinikai tünetek rögzítése mellett - a véralkohol-tartalom objektív módszerekkel történő meghatározásának az eredményei szolgálnak alapul az alábbiak szerint: 0,30 ezrelék alatt negatív, 0,31 - 0,50 ezrelék: ivott, de alkoholosan nem befolyásolt, 0,51 - 0,80 ezrelék: igen enyhe, 0,81 - 1,50 ezrelék: enyhe, 1,51 - 2,50 ezrelék: közepes, 2,51 - 3,50 ezrelék: súlyos, 3,51 ezrelék felett: igen súlyos.⁸

Az ittas vezetés szabálysértést egyrészt az valósítja meg, aki úgy vezet vasúti, légi, vízi járművet, hogy a szervezetében - a fentiekben leírtak szerinti - alkohol van. A cselekmény a jármű mozgásba hozatalával befejezetté válik⁹, az azt megelőző mozzanatok előkészület vagy kísérlet.

Másrészt az is elköveti az ittas vezetés szabálysértést, aki vasúti, légi, vízi jármű vagy közúti gépjármű vezetését olyan személynek engedi át, akinek a szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van.

Az átengedés szándékos cselekmény, a birtokba adás módja azonban irreleváns. A szabálysértés elkövetője csak a járművel rendelkezni jogosult személy lehet, tehát a tulajdonos, az üzemben tartó és az, akire a járművet rábízták.¹⁰ A KRESZ 4.§ (2) bekezdése kimondja, hogy a jármű vezetését az üzemben tartó nem engedheti meg, illetőleg a vezető nem engedheti át olyan személynek, aki az (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek nem felel meg, azaz nem rendelkezik a jármű vezetésére jogszabályban meghatározott, érvényes vezetői engedéllyel vagy az engedély-nyilvántartásba

⁸ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 217.§-ához

⁹ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 217.§-ához

¹⁰ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 217.§-ához

bejegyzett érvényes vezetési jogosultsággal, nincs a jármű biztonságos vezetésére képes állapotban van, továbbá a vezetési képességre hátrányosan ható szer befolyása alatt áll, és szervezetében szeszes ital fogyasztásából származó alkohol. A járművel rendelkezni jogosult személy felelőssége vonatkozásában azt kell vizsgálni, mivel a felelőssége nem objektív, hogy tudott-e, illetve kellő gondosság tanúsítása esetén, az adott körülmények között tudnia kellett-e a vezető korábbi szeszes ital fogyasztásáról. Az átengedés - hasonlóan az első elkövetési alakzathoz - akkor válik befejezetté, ha az átengedés folytán az átvevő személy mozgásba hozza a járművet.¹¹

Tényállászerű cselekmény esetén mindkét fél, maga az ittas vezető és a vezetést átengedő személy ellen is szabálysértési eljárást kell indítani, s az átengedő személy felelősségét akkor is meg kell állapítani, ha az ittas vezető felelősségét büntethetőségi akadály miatt nem lehet megállapítani, s ez fordítva is igaz.

Szembetűnő, hogy a két elkövetési alakzat járműkategóriái nem teljesen azonosak. Ittas vezetés vasúti vagy légi jármű, gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép, illetve nem gépi meghajtású vízi jármű vezetésével valósulhat meg, míg a tiltott átengedés vasúti vagy légi jármű, gépi meghajtású vízi jármű, úszó munkagép, illetve közúton vagy a közforgalom elől el nem zárt magánúton gépi meghajtású jármű vezetésének az átengedésével. Ennek az az oka, hogy 2011. július 1-jétől a közúti járművezetés során megvalósított ittas vezetés kizárólag közigazgatási bírsággal sújtandó. Ugyanakkor a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 236.§ (1) bekezdésébe ütköző járművezetés ittas állapotban vétsége mind a négy járműkategória vonatkozásában büntetendő. A tiltott átengedésnek is van bűncselekményi alakzata, melyet a Btk. a 238.§-ban rendel büntetni akként, hogy járművezetés tiltott átengedése vétségét követi el a járművel rendelkezni jogosult, ha vasúti vagy légi jármű, gépi meghajtású úszólétesítmény vagy közúton, illetve közforgalom elől el nem zárt magánúton gépi meghajtású jármű vezetését ittas vagy bódult állapotban lévő személynek, illetve a vezetésre egyéb okból alkalmatlan személynek átengedi. Ezen bűncselekmény is mind a négy járműkategória vonatkozásában büntetendő.

¹¹ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 217.§-ához

b) Az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése szabálysértés

A KRESZ 218.§-a értelmében annak a járműnek a vezetője, aki az elsőbbségre vagy az előzésre vonatkozó szabályokat megszegi, szabálysértést követ el.

Az elsőbbségre és az előzésre vonatkozó szigorú és részletes szabályok betartása alapvető jelentőségű a biztonságos közlekedés érdekében, hiszen nyilvánvalóan baleseti források, ezért is emelte a jogalkotó a kiemelt közlekedési szabálysértések közé.

Mind az elsőbbség, mind pedig az előzés egyszerű fogalomnak tűnik, a köztudatban azonban nem feltétlenül pontosan él, a KRESZ azonban pontosan rögzíti az alábbiak szerint:

- elsőbbség: továbbhaladási jog a közlekedés más résztvevőjével szemben. Azt a járművet, amelynek elsőbbsége van, az elsőbbségadásra kötelezett nem kényszerítheti haladási irányának vagy sebességének hirtelen megváltoztatására. Azt a gyalogost, akinek elsőbbsége van, az elsőbbségre kötelezett nem akadályozhatja és nem zavarhatja áthaladásában.¹²
- előzés: járművel az úttesten azonos irányban haladó jármű melletti elhaladás. Párhuzamos közlekedés esetében a különböző forgalmi sávokban folyamatosan haladó járművek egymás melletti elhaladása nem minősül előzésnek.¹³

A KRESZ elszórtan, több szakaszban tartalmazza mind az elsőbbség, mind az előzés szabályait: a 28.§ (1) és (2) bekezdésében, a 29.§ (1) bekezdésében, a 31.§ (5) bekezdésében és a (8) bekezdés b) pontjában, a 34.§-ban, a 42.§ (1) és (3)-(5) bekezdéseiben, valamint a 43.§ (1) bekezdésében.

Az elsőbbség meg nem adása az alábbi esetekben alapozza meg a szabálysértést:

- útkereszteződésben - ha a (2) bekezdés rendelkezéseiből más nem következik - a járművel a jobbról érkező minden jármű és a balról érkező villamos részére (KRESZ 28.§ (1) bekezdés),
- útkereszteződésben a másik jármű érkezési irányától függetlenül minden járművel a megkülönböztető fény- és hangjelzést együttesen használó gépjármű részére, és minden ilyen

¹² KRESZ 1. függelék III. pont b) pontja

¹³ KRESZ 1. függelék III. pont c) pontja

gépjárművekkel kísért (közrefogott), zárt csoportban haladó megkülönböztető fényjelzést használó gépjármű részére (KRESZ 28.§ (2) bekezdés a) pontja),

- az olyan útról érkező járművel, amelyen az útkereszteződés előtt „Elsőbbségadás kötelező” vagy „Állj! Elsőbbségadás kötelező” jelzőtábla van, a keresztező - illetőleg a kiegészítő táblán vastag vonallal jelzett - útról érkező jármű részére (KRESZ 28.§ (2) bekezdés b) pontja),
- földútról érkező járművel a szilárd burkolatú útról érkező jármű részére (KRESZ 28.§ (2) bekezdés c) pontja),
- körforgalomban haladó járművel a körforgalmat keresztező villamos részére (KRESZ 28.§ (2) bekezdés d) pontja),
- irányváltoztatás esetén az azonos irányban vagy szemben haladó, irányt nem változtató járműnek (KRESZ 29.§ (1) bekezdése),
- jobbra vagy balra bekanyarodó járművel - annak az útnak az úttestjén áthaladó gyalogos részére, amelyre a jármű bekanyarodik, és az azonos irányból érkező villamos részére (KRESZ 31.§ (5) bekezdés a) pontja),
- jobbra bekanyarodó járművel a kerékpársávon vagy az úttest mellett levő, attól jobbra eső kerékpárúton, gyalog- és kerékpárúton érkező jármű és gyalogos részére (KRESZ 31.§ (5) bekezdés b) pontja),
- balra bekanyarodó járművel az úttesten szemből érkező és egyenesen továbbhaladó vagy jobbra bekanyarodó jármű és az úttest mellett levő, attól balra eső kerékpárúton, gyalog- és kerékpárúton érkező jármű és gyalogos részére (KRESZ 31.§ (5) bekezdés c) pontja),
- az útkereszteződésben kanyarodó főútvonal esetén a főútvonalról letérő járművel a főútvonalon továbbhaladó jármű részére (KRESZ 31.§ (8) bekezdés b) pontja),
- megkülönböztető jelzéseket (villogó kék fényjelzést és szirénát vagy váltakozó hangmagasságú más hangjelzést) használó gépjármű, illetőleg minden ilyen gépjárművekkel kísért (közrefogott) zárt csoportban haladó, megkülönböztető fényjelzést használó gépjármű részére minden járművel, minden helyzetben (KRESZ 42.§ (1) bekezdése),
- kijelölt gyalogosátkelőhelyen a járművel a gyalogosnak (KRESZ 43.§ (1) bekezdése),
- útkereszteződésnél a bekanyarodó járművel - kijelölt gyalogosátkelőhely hiányában is - a gyalogosnak, ha azon az úttesten halad át, amelyre a jármű bekanyarodik (KRESZ 43.§ (1) bekezdése).

- A KRESZ értelmében az alábbi esetekben szabad előzni:
- ha az előzés céljából igénybe venni kívánt forgalmi sáv olyan távolságban szabad, hogy - figyelemmel az előzni kívánó és a megelőzendő jármű sebessége közötti különbségre - az előzés a szembejövő forgalmat nem zavarja (KRESZ 34.§ (1) bekezdés a) pontja),
- az előzni kívánó jármű előzését más jármű nem kezdte meg (KRESZ 34.§ (1) bekezdés b) pontja),
- az előzni kívánó jármű előtt ugyanabban a forgalmi sávban haladó másik jármű előzési szándékot nem jelzett (KRESZ 34.§ (1) bekezdés c) pontja),
- az előzés során a megelőzendő jármű mellett megfelelő oldaltávolságot lehet tartani (KRESZ 34.§ (1) bekezdés d) pontja),
- a vezető az előzés befejezése után a járművel a megelőzött jármű elé, annak zavarása nélkül vissza tud térni (KRESZ 34.§ (1) bekezdés e) pontja).

Az általános szabálytól eltérően - a KRESZ 34.§ (4) bekezdése alapján - csak jobbról szabad előzni azt a járművet, amely a balra bekanyarodási szándékot irányjelzéssel jelzi és az úttesten a 31. § (1) vagy (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően helyezkedik el, valamint azt a villamost, amely az úttest közepén - egyirányú forgalmú úton az úttest bal oldalán - levő pályán közlekedik. Továbbá jobbról is szabad előzni a figyelmeztető jelzést (villogó sárga fényjelzést) használó járművet, ha a vezető meggyőződött arról, hogy ezzel a többi járművet és a gyalogosokat nem veszélyezteti.¹⁴

Az előzési tilalmak a következők:

- kijelölt gyalogosátkelőhelyen és közvetlenül a kijelölt gyalogosátkelőhely előtt,
- villamost közvetlenül olyan megállóhely előtt, ahol az utasok fel- és leszállása az úttestről, illetőleg az úttestre történik,
- be nem látható útkanyarulatban, illetőleg bukkanóban, kivéve, ha az úttesten egyirányú forgalom van, vagy záróvonal van felfestve és az előzés annak érintése nélkül végrehajtható,
- vasúti átjáróban és közvetlenül vasúti átjáró előtt, kivéve a kétkerekű motorkerékpárnak, segédmotoros kerékpárnak és kerékpárnak gépjárművel való előzése,

¹⁴ KRESZ 34.§ (5) bekezdése

- útkereszteződésben és közvetlenül útkereszteződés előtt, kivéve ha a forgalmat rendőr vagy fényjelző készülék irányítja és az előzés az úttest menetirány szerinti bal oldalának igénybevételével nem jár, illetve ha a jármű főútvonalon vagy olyan más úton halad, amelyen elsőbbségét jelzőtábla jelzi; kivéve a kétkerekű motorkerékpárnak, segédmotoros kerékpárnak és kerékpárnak gépjárművel való előzése,
- körforgalmú úton,
- ha a járművel csak jobbról szabad előzni,
- megkülönböztető jelzéseket használó gépjárművet előzése,
- olyan úttesten, amelyen az azonos irányú forgalom számára két vagy több forgalmi sáv van kijelölve, az azonos irányban valamennyi forgalmi sávban - egymás mellett haladó - hó eltakarítást végző és figyelmeztető jelzést használó jármű előzése.¹⁵

Az elsőbbségadásra vonatkozó szabályok enyhébb fokú megsértése valósítja meg ezen szabálysértést, mint például ha legfeljebb lassításra vagy kisebb kormányozdulatra kényszerül a jogosult. Az elsőbbségre vonatkozó szabályok súlyosabb megsértésének minősül a hirtelen fékezésre vagy erőteljes kitérésre vagy irányváltoztatásra kényszerülés, mely közvetlen balesetveszélyt jelent, s így nem ezen szabálysértést, hanem a közlekedés rendjének megzavarása szabálysértést valósítja meg.¹⁶

Az előzés szabályainak is az enyhébb fokú megsértése valósítja meg a szabálysértést, a közvetlen veszélyhelyzet kialakulását nélkülöző, a forgalom többi résztvevőjének csupán zavarását eredményező szabályszegés. S ugyancsak az előzésre vonatkozó szabályok súlyosabb megsértésének minősül a hirtelen fékezésre vagy erőteljes kitérésre vagy irányváltoztatásra kényszerülés, mely közvetlen balesetveszélyt jelent, s így az sem ezen szabálysértést, hanem a közlekedés rendjének megzavarása szabálysértést valósítja meg.¹⁷

A fentiekben az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése szabálysértés közlekedés rendjének megzavarása szabálysértéstől való elhatárolásáról esett pár szó, azonban arra is fontos kitérni, hogy amennyiben csupán az elsőbbségre és az előzésre vonatkozó közúti jelzőtáblák figyelmen kívül

¹⁵ KRESZ 34.§ (8) és (9) bekezdése, 42.§ (1) és (5) bekezdése

¹⁶ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 218.§-ához

¹⁷ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 218.§-ához

hagyása történik úgy, hogy forgalom hiányában veszélyhelyzet nem alakul ki, a Szabs. tv. 224.§ (1) bekezdésébe ütköző közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértés valósul meg. Amennyiben pedig az elsőbbségi jog megsértése piros fényjelzés miatti megállási kötelezettség elmulasztásával valósul meg, az csupán közigazgatási bírság kiszabását vonja maga után.¹⁸

c) A közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés

A KRESZ 219.§ (1) bekezdése értelmében aki a közúti közlekedés szabályait megszegi és ezzel másnak vagy másoknak életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki vagy könnyű testi sértést okoz, szabálysértést követ el.

A (2) bekezdés szerint az (1) bekezdés alkalmazásában nem tekinthetők közúti közlekedési szabálynak a gyalogosra és az utasra vonatkozó rendelkezések.

A kiemelt közlekedési szabálysértések közül ezen szabálysértés megítélése a legnehezebb, mivel egy összetett, materiális cselekményt szankcionál. A tényállás kettő részből tevődik össze, egyrészt a közúti közlekedési szabályok megsértéséből, másrészt pedig a szabályszegés következményeként létrejövő eredményből, mely háromféle lehet, közvetlen veszélyhelyzet, sérülés nélküli baleset vagy könnyű sérüléssel járó baleset. Nyilvánvalóan a közlekedési szabály megsértése és az abból következő eredmény között ok-okozati összefüggésnek kell fennállnia.¹⁹

A közlekedési szabályszegések típusai rendkívül széles skálán mozognak, egy csekélyebb súlyú gondatlan cselekménytől, illetve mulasztástól kezdve durva szabályszegésig, lényegében bármi lehet.

Míg a KRESZ szabály megszegése lehet gondatlan vagy akár szándékos cselekmény, illetve mulasztás, az abból következő eredmény vonatkozásában azonban csupán gondatlanság terhelheti az elkövetőt, ellenkező esetben már nem ezen szabálysértés, hanem bűncselekmény valósul meg.

¹⁸ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 218.§-ához

¹⁹ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 219.§-ához

Közvetlen veszélyről akkor beszélünk, ha a baleset azonnal bekövetkezhet és az eredmény csupán mások, a közlekedés egyéb résztvevőjének cselekménye vagy pusztán a szerencse miatt nem következik be.²⁰

A személyi sérüléssel járó balesetek közül a csupán könnyű testi sérülést okozó cselekmény tartozik ezen törvényi tényállás alá. A könnyű testi sérülés, mint mind eredmény 8 napon belül gyógyuló könnyű sérülést jelent, mely szakkérdés, orvosszakértő kompetenciájába tartozik.

Ugyancsak ezen tényállásba ütközik a személyi sérülést nélkülöző, csupán anyagi kárt eredményező közlekedési szabályszegés, hiszen az ilyen közlekedési események esetén mindig, kivétel nélkül fennáll a személyi sérülés közvetlen veszélye.²¹

A jogszabályhely (2) bekezdése alapján a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés elkövetője csak járművezető lehet, gyalogos, illetve utas olyan közlekedési szabályszegése, mely másnak vagy másoknak életét, testi épségét vagy egészségét gondatlanságból közvetlen veszélynek teszi ki (a fentiekre figyelemmel beleértve a koccanásos baleseteket is) vagy könnyű testi sértést okoz, a közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértést valósítja meg.

Mint ahogy arról már fentebb esett szó, a bűnösség foka eltérő a tényállási elemek vonatkozásában. Ezen túlmenően a bekövetkezett sérülés foka, súlyossága is meghatározó tényező a cselekmény megítélése során, ezen tényezők az elhatárolási pontok a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés, valamint a közúti baleset okozása és a közúti veszélyeztetés bűncselekmény között. Amennyiben a közlekedési szabályszegés másnak vagy másoknak gondatlanságból súlyos testi sértést okoz, azaz legalább egy személy 8 napon túl gyógyuló sérülést szenved (az elkövetően kívül), a Btk. 235.§-ába ütköző közúti baleset okozása bűncselekmény valósul meg. Abban az esetben pedig, ha az elkövető vonatkozásában szándékosság állapítható meg mind a közlekedési szabályszegés, mind pedig az eredmény vonatkozásában, a Btk. 234.§-ába ütköző közúti veszélyeztetés bűncselekmény valósul meg.

²⁰ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 219.§-ához

²¹ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 219.§-ához

Igaz még hátra van három kiemelt közlekedési szabálysértés ismertetése, elmondható, hogy a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés a legbonyolultabb kiemelt közlekedési szabálysértés, mely a büntetékiszabásban is megnyilvánul, de erről egy későbbi pontban szólok.

d) Érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel való közlekedés szabálysértés

A Szabs. tv. 221.§-a értelmében aki érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel, illetve olyan járművel vesz részt a közúti forgalomban, amelynek a műszaki érvényességi ideje lejárt, szabálysértést követ el.

A KRESZ 5.§ (1) bekezdés a) pontja deklarálja, hogy a közlekedésben olyan járművel szabad részt venni, amelynek jogszabályban meghatározott érvényes hatósági engedélye van.

A jogalkotó jelen szabálysértés körében csupán a közúti forgalomban részt vevő járműveket vonja be, így a gépjárművet, motorkerékpárt, négykerékű motorkerékpárt, mezőgazdasági vontatót, segédmotoros kerékpárt, pótkocsit és lassú járművet.

A hatósági engedély a forgalmi engedély, az ideiglenes forgalomban tartási engedély, valamint a lassú járműre, annak pótkocsijára és a négykerékű segédmotoros kerékpárra kiadott igazolólap, amely a jármű nyilvántartásba vételét igazolja.²² A hatósági jelzés a rendszám tábla és az ahhoz tartozó címke, valamint a regisztrációs matrica.²³

Akkor érvénytelen a hatósági engedély, ha a forgalmi engedély (ideiglenes forgalomban tartási engedély) H adatmezőben szereplő érvényességi ideje lejárt, a járművet a forgalomból hivatalból vagy kérelemre ideiglenesen kivonták és a kivonási idő nem telt le, illetve a kivonási ok nem szűnt meg, ha a járművet a forgalomból végleg kivonták, ha gyanú van arra, hogy az okmányt meghamisították, ha a járművet engedély nélkül átalakították, ha a forgalmi engedély olyan

²² A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet 88.§ (1) bekezdése

²³ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 221.§-ához

mértékben rongálódott, hogy a szükséges adatok nem állapíthatók meg belőle, illetve a járművön azonosításra alkalmatlan (rongálódott, nem szabványos) jelzések vannak.²⁴

Akkor érvénytelen a hatósági jelzés, ha a jelzés nem felel meg a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendeletben meghatározott szabályoknak, a járművet a forgalomból ideiglenesen kivonták, de a jármű hatósági engedélyét és jelzését nem adták le, ha gyanú van arra, hogy a jármű rendszámabláját, regisztrációs matricáját, címkéjét meghamisították, továbbá ha a járműről hiányzik mindkét rendszámábla, illetve a regisztrációs matrica.²⁵

A jármű műszaki érvényességének lejáratát a forgalmi engedélyben van feltüntetve, s a járművel nyilvánvalóan ezen időpontig szabad közlekedni. Ezen időpont utáni közúti forgalomban való részvétel - szűk kivételtől eltekintve - megvalósítja a szabálysértést.

e) Vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése szabálysértés

A Szabs. tv. 222.§-a értelmében az a járművezető vagy állathajtó, aki járművével vagy állatával (állataival) a közlekedési szabályok szerinti tilalom ellenére a vasúti átjáróba hajt, vagy azon áthajt, szabálysértést követ el.

Nyilvánvalóan a vasúti átjáróban való közlekedés fokozottan veszélyes része a közúti forgalomban való részvételnek, ezért is helyezte a jogalkotó a kiemelt közlekedési szabálysértések közé a vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése szabálysértést.

A törvényhely elkövetési magatartása a vasúti átjárón járművel történő tiltott be- vagy áthajtása, illetve az állatok tilos áthajtása. A vasúti átjáróban való közlekedést a KRESZ a 39.§-ban szabályozza, s az utolsó, (7) bekezdés kivételével lényegében a vasúti átjáróban való haladás, az oda való behajtás szabályait (feltételeit, akadályait) taglalja, így összességében elmondható, hogy a KRESZ 39.§ (1)-(6) bekezdésében foglalt közlekedési szabályok megszegése ezen tényállásba ütközik.

²⁴ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 221.§-ához

²⁵ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 221.§-ához

Ezen szabályok ismertetése előtt nézzük meg a vasúti átjáró fogalmát, melyet a KRESZ I. számú függelék I. pontjában találunk:

r) Biztosított vasúti átjáró: a közúti járművek forgalmát teljes sorompó; teljes sorompó és piros fényt adó kiegészítő berendezés; hangjelző berendezés; fényorompó; félsorompóval kiegészített fényorompó; jelzőőr szabályozza.

s) Biztosítatlan vasúti átjáró: a közúti járművek forgalmát az r) pontban meghatározott berendezések vagy jelzőőr nem szabályozza.

A KRESZ 39.§-a tehát az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A vasúti átjárót megközelíteni csak fokozott óvatossággal szabad. A vasúti átjáró megközelítésekor, illetve a vasúti átjárón történő áthaladás során eleget kell tenni a vasúti átjáró biztosítására szolgáló közúti jelzéseknek.

(2) A vasúti átjárón csak folyamatosan - megállás nélkül - legalább 5 km/óra átlagsebességgel szabad áthaladni.

(3) A vasúti átjáró előtt a 98., 99., 99/a. vagy 99/b. ábra szerinti jelzésnél, vagy a megállás helyét jelző útburkolati jel előtt meg kell állni, ha

a) bármely irányból vasúti jármű közeledik,

b) a teljes sorompó vagy a félsorompó sorompó rúdja nem teljesen nyitott helyzetben áll vagy mozog,

c) a teljes sorompót kiegészítő fényjelző berendezés, illetőleg a fényorompó vagy félsorompóval kiegészített fényorompó villogó piros jelzést ad,

d) a teljes sorompót kiegészítő berendezés hangjelzést ad,

e) fényorompó vagy félsorompóval kiegészített fényorompó villogó fehér jelzést nem ad,

f) vasúti jelzőőr „Megállj” jelzést ad,

g) a (2) bekezdésben meghatározott folyamatos áthaladásra nincs lehetőség,

h) ott „Állj! Elsőbbségadás kötelező” jelzőtábla van.

(4) Biztosítatlan vasúti átjáróra járművel csak abban az esetben szabad ráhajtani, ha a vezetője meggyőződött arról, hogy az átjáró felé vasúti jármű egyik irányból sem közeledik, és a (2) bekezdésben meghatározott folyamatos áthaladásra lehetőség van.

(5) Biztosított vasúti átjáróra járművel csak abban az esetben szabad ráhajtani, ha

- a) a teljes sorompó mindkét sorompó rúdja nyitott vég helyzetben áll, és esetleges fényjelző és/vagy hangjelző berendezése jelzést nem ad,
- b) a fény sorompó vagy a félsorompóval kiegészített fény sorompó villogó fehér fényjelzést ad,
- c) a vasúti jelzőőr „Megállj” jelzést nem ad,
- d) a (2) bekezdésben meghatározott folyamatos áthaladásra lehetőség van.

(6) A vasúti átjárót biztosító jelzőberendezés üzemzavara esetén járművel a vasúti átjáróra - a (3) bekezdésben említett megállást követően - abban az esetben szabad ráhajtani, ha

- a) a vasúti átjáró olyan kialakítású, hogy a megállás helyéről a vasúti pálya mindkét irányban kellő távolságra belátható és a jármű vezetője meggyőződött arról, hogy az átjáró felé vasúti jármű nem közeledik, vagy
- b) a vasúti átjáró forgalmát vasúti jelzőőr irányítja és a jelzőőr „Megállj” jelzést nem ad, feltéve - mindkét esetben - hogy a (2) bekezdésben említett folyamatos áthaladás lehetséges.”

f) Megkülönböztető jelzést adó készülékkel kapcsolatos szabálysértés

A Szabs. tv. 223.§-a értelmében aki a megkülönböztető fényjelzést vagy a hangjelzést adó készüléket gépjárműre jogosulatlanul felszerel (felhelyez), közterületen lévő gépjárműben engedély nélkül birtokol, szabálysértést követ el.

A megkülönböztető fényjelzést vagy a hangjelzést adó készülék fogalmát a megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól szóló 12/2007. (III. 13.) IRM rendelet 1.§ a) pontja tartalmazza, mely szerint e rendelet alkalmazásában megkülönböztető fényjelzést és hangjelzést adó készülék (a továbbiakban: megkülönböztető jelzést adó készülék) a gépjárműre szerelt rögzített vagy mozgatható üzemmódú (mobil), villogó kék vagy kék-vörös fényjelzést adó berendezés, és a sziréna, vagy a váltakozó hangmagasságú hangjelzést adó berendezés.

A megkülönböztető jelzést adó készülék felhelyezésének és használatának a szabályait a 12/2007. (III. 13.) IRM rendelet tartalmazza. Megkülönböztető jelzést adó készüléket - a rendeletben tételesen felsorolt szervek és személyek kivételével - csak az erre feljogosító, érvényes és hatályos rendőrhatalósági engedély birtokában lehet gépjárműre felszerelni, illetve a mobil készüléket

felhelyezni. Fontos azonban megjegyezni, hogy az engedély kiadása csak meghatározott szervezetek számára és meghatározott célra lehetséges.²⁶ Aki ilyen engedély hiányában szerel fel, illetve helyez fel megkülönböztető jelzést adó készüléket az általa vezetett járműre, elköveti a szabálysértést.

A rendelet a 3.§ (1) bekezdésében taxatívén nevesíti azon járműveket, melyeknek nem kell hatósági engedély a megkülönböztető jelzést adó készülék felszereléséhez. Ugyancsak nem kell hatósági engedély a 3.§ (2) bekezdése értelmében a védett személyeket szállító és azt kísérő, zárt csoportban közlekedő (közrefogott) gépjárművekre; az e feladatra is rendszeresen használt gépjárművekben a megkülönböztető fényjelzést adó készülék engedély nélkül tárolható, ugyanakkor az ettől eltérő célra használt közterületen lévő gépjárműben a kéklámpa - megfévesztésre okot adó - elhelyezése tényállásszerű.²⁷

IV. A kiemelt közlekedési szabálysértések elbírálása

A közlekedési szabálysértések - az engedély nélküli vezetés szabálysértés kivételével - rendőrségi hatáskörbe tartoznak. Az elkövetővel szemben, ha a feltételei fennállnak, helyszíni bírság is kiszabható, vagy rendes szabálysértési eljárás keretében - az eljárás alá vont személy meghallgatása után, vagy anélkül - határozattal dönt a rendőrség a szabálysértési felelősség kérdésében. A szabálysértési törvény az alapvető rendelkezések között deklarálja az általános jogorvoslati jogot, mely a kiemelt közlekedési szabálysértés miatt indult eljárásban úgy alakul, hogy meghallgatás nélküli eljárás esetén meghallgatását kérheti az eljárás alá vont személy, mely alapján új határozatot hoz a szabálysértési hatóság, mely ellen, illetve az alapvetően is meghallgatásos eljárásban hozott határozat ellen kifogás nyújtható be, melynek rendőrség általi el nem fogadása esetén a bíróság hoz már további jogorvoslattal nem támadható határozatot az ügyben.

Kivételt képez az általános jogorvoslati jog alól, hogy a helyszíni bírság - jogintézményéből fakadóan - jogorvoslattal nem támadható.

²⁶ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 223.§-ához

²⁷ Nagykommentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 223.§-ához

Fontos megemlíteni azt is, hogy az engedély nélküli vezetés - mivel elzárással is sújtható szabálysértés - elbírálása a bíróság hatáskörébe tartozik, a rendőrség szabálysértési előkészítő eljárást folytat le; helyszíni bírságot azonban kiszabhat az elkövetőjével szemben.

V. A kiemelt közlekedési szabálysértések szankcionálása

A kiemelt közlekedési szabálysértések elkövetőivel szemben a szabálysértési törvény szankciórendszerének majdnem minden eleme alkalmazható, helyszíni bírsággal, pénzbüntetéssel és közérdekű munka büntetéssel sújthatóak, intézkedésben pedig figyelmeztetésben részesíthetők, illetve járművezetéstől eltiltás alkalmazható velük szemben.

A büntetéskiszabás csupán részben történik az általános elvek mentén, hiszen a halmazati és az ismételt elkövetésre vonatkozó külön büntetési tételek mellett az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet egyes közlekedési szabályszegésekre fix mértékű pénzbírság kiszabását rendeli, amely azt jelenti, hogy a szabálysértési hatóságnak nincs mérlegelési jogköre a helyszíni bírság és a pénzbírság összegének meghatározása vonatkozásában.

Általános és alapvető szabály, hogy a büntetést és az intézkedést a szankcionálandó szabálysértés súlyához igazodóan kell megállapítani. A szabálysértési törvény ezen túlmenően három generális figyelembe veendő körülményt nevesít: egyrészt az eljárás alá vont személy ismert személyi körülményeit, másrészt az eljárás alá vont személy szabálysértési előéletét, azaz a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző két éven belül szabálysértés miatt történt felelősségre vonását - javára, illetve terhére is, harmadrészt pedig enyhítő körülményként értékelendő az eljárás alá vont személy hatóságokkal való együttműködése.²⁸

²⁸ Szabs. tv. 21.§ (1) bekezdése

Ugyan sehol nincs deklaráva, de a joggyakorlat a büntető törvény, s adott esetben a büntetőeljárás törvény szabályait hívja segítségül a szabálysértési törvényben nem szabályozott kérdésekben, így van ez a büntetéskiszabási elvekkel, valamint az 56/2007. BK véleményben foglaltakkal.

Az egyes kiemelt közlekedési szabálysértések jellegéből adódóan az általános enyhítő és súlyosító körülményeken túl specifikus büntetéskiszabási körülményeket is vizsgálni kell. Ittas vezetés szabálysértés esetén ilyen az alkoholfogyasztás ideje (természetesen figyelemmel az egyéb körülményekre), a megtett út hossza, látási viszonyok, forgalom sűrűsége, stb., de az utóbbi három a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés esetén is vizsgálendő, az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése szabálysértés esetén pedig a látási viszonyok és forgalom sűrűsége. Minden egyes közlekedési szituációt egyedileg kell értékelni.

A pénzbírság összege alapesetben hatezeröt száz forinttól kettőszázezer forintig²⁹, halmazati büntetés esetén háromezerezer forintig terjed³⁰, míg a helyszíni bírság összege hatezeröt száz forinttól hatvanötezer forintig, hat hónapon belül újabb szabálysértés elkövetése esetén kilencvenezer forintig terjedhet.³¹

Fiatalkorú elkövetőkre a szabálysértési törvény eltérő büntetési tételeket rögzít a törvény 27.§-ában, mely értelmében a pénzbírság legmagasabb összege vonatkozásukban hatvanötezer, a helyszíni bírság legmagasabb összege pedig harminckettőezer-öt száz forint; kiszabásuknak feltétele, hogy a fiatalkorú elkövető vállalja a megfizetését, s a helyszíni bírságolás során pedig a törvényes képviselőjének is jelen kell lennie.

A szabálysértési törvény értelmében a 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendeletben meghatározott közlekedési szabályszegés esetén kötelező mértékű pénzbírságot, illetve helyszíni bírságot kell kiszabni. A kiemelt közlekedési szabálysértések közül az ittas vezetés szabálysértés kizárólag kötelező mértékű bírsággal sújtandó, az alkoholkoncentráció mértéke alapján differenciáltan, a közúti közlekedés rendjének megzavarása és a vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése szabálysértések esetében azonban

²⁹ Szabs. tv. 11.§ (1) bekezdése

³⁰ Szabs. tv. 22.§ (2) bekezdése

³¹ Szabs. tv. 99.§ (2) bekezdése

csak az általános büntetéskiszabási elvek érvényesülnek, a rendelet nem állapít meg kötelező mértékű bírságot.

A szabálysértési törvény a kötelező mértékű pénzbírság alkalmazása esetére is rendelkezik halmazati büntetésről mégpedig úgy, hogy ugyanabban az eljárásban kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó több szabálysértés miatt az elbírált szabálysértésekhez rendelt legmagasabb pénzbírság mértékének felével növelt összeget kell megállapítani, de az nem lehet magasabb, mint az elbírált szabálysértésekhez rendelt pénzbírságok együttes összege.³² Elzárással nem sújtható szabálysértés és kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés együttes elbírálása esetén az elbírált szabálysértésekhez rendelt legmagasabb pénzbírság mértékének felével növelt összeget kell megállapítani, de nem lehet kevesebb az elbírált szabálysértések közül a kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértéshez rendelt legmagasabb pénzbírság összegénél.³³

Az ismételt elkövetés is külön elbírálás alá esik a Szabs. tv. 23.§ (4) bekezdésében foglaltak alapján, mely szerint kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó kiemelt közlekedési szabálysértés elkövetése esetén, ha az elkövetés időpontját megelőző hat hónapon belül kiemelt közlekedési vagy közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértés miatt már jogerősen felelősségre vonták az elkövetőt, a második, kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés elkövetése esetén az ahhoz rendelt kötelező mértékű pénzbírság kétszeresét, a legalább harmadik, kötelező mértékű pénzbírsággal sújtandó szabálysértés elkövetése esetén pedig az ahhoz rendelt kötelező mértékű pénzbírság háromszorosát kell kiszabni. Fontos azonban kiemelni, hogy az ismételt elkövetésre vonatkozó szabályok alkalmazásakor nem lehet figyelembe venni a helyszíni bírságolásokat.³⁴

Kötelező mértékű helyszíni bírságok halmazati büntetésként való kiszabása esetén az eljárás tárgyát képező cselekményekhez rendelt legmagasabb összegű helyszíni bírságot kell kiszabni, még kötelező mértékű helyszíni bírsággal sújtandó szabálysértés és más szabálysértés együttes elbírálása esetén a kiszabott helyszíni bírság összege nem lehet kevesebb, mint a kötelező mértékű helyszíni bírság, de nem haladhatja meg az hatvanötezer forintot, ismételt elkövetés esetén a kilencvenezer forintot.³⁵

³² Szabs. tv. 22.§ (3) bekezdése

³³ Szabs. tv. 22.§ (4) bekezdése

³⁴ Szabs. tv. 23.§ (5) bekezdése

A Szabs. tv. 99.§ (7) bekezdése alapján a kötelező mértékű helyszíni bírsággal sújtandó kiemelt közlekedési szabálysértés elkövetőjét, ha a cselekmény elkövetését megelőző hat hónapon belül kiemelt közlekedési vagy közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértés miatt helyszíni bírsággal sújtották, a második, kötelező mértékű helyszíni bírsággal sújtandó szabálysértés elkövetése esetén az ahhoz rendelt kötelező mértékű helyszíni bírság kétszerezését, a harmadik, illetve az azt követő, kötelező mértékű helyszíni bírsággal sújtandó szabálysértés elkövetése az ahhoz rendelt kötelező mértékű helyszíni bírság háromszorosát, de maximum kilencvenezer forintot kell kiszabni.

Fiatalkorú elkövető esetén a kötelező mértékű pénzbírság, illetve helyszíni bírság összege nem haladhatja meg a fiatalkorúakra megállapított generális bírság maximális összeget.³⁶

A közérdekű munka büntetés mind a fiatalkorú, mind pedig a felnőtt elkövető esetén hat órától száznolcvan óráig terjedhet³⁷, fiatalkorúval szemben azonban csak 16 éves kortól alkalmazható.³⁸

Ugyanígy nincs differenciálás a járművezetéstől eltiltás intézkedés vonatkozásában az elkövető kora alapján. Meghatározott járműkategóriára, illetve járműfajtára is kiszabható csupán, időtartama pedig egy hónaptól egy évig terjedhet.³⁹ Járművezetéstől eltiltás intézkedés bizonyos esetekben kötelezően alkalmazandó, míg más esetekben mérlegelésen alapul a kiszabása. Kötelezően alkalmazandó közveszély színhelyén, a 7500 kg-ot meghaladó megengedett legnagyobb össztömegű tehergépkocsival, vontatóval, valamint e járműből és pótkocsiból álló járműszerelvényel az úton való haladásra, az előzésre és kikerülésre, valamint a lezárt útszakaszra történő behajtásra vonatkozó szabályok megszegése esetén⁴⁰, továbbá ha az elkövetőt engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett kiemelt közlekedési vagy közlekedéssel kapcsolatos egyéb szabálysértés miatt az eljárás tárgyát képező cselekményt megelőző hat hónapon belül legalább két alkalommal jogerősen felelősségre vonták.⁴¹

Említést kell tenni arról is, hogy a közúti közlekedési előéleti pontrendszeréről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 236/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet a kiemelt közlekedési

³⁶ Szabs. tv. 27.§ (2a) bekezdése

³⁷ Szabs. tv. 14.§ (2) bekezdés

³⁸ Szabs. tv. 27.§ (6) bekezdés

³⁹ Szabs. tv. 16.§ (3) és (4) bekezdése

⁴⁰ Szabs. tv. 16.§ (1a) bekezdés

⁴¹ Szabs. tv. 23.§ (3) bekezdése

szabálysértések közül az elsőbbség és az előzés szabályainak megsértése szabálysértés és a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértés egyes eseteiben közlekedési előéleti ponttal is sújtja az elkövetőt. Ittas vezetés szabálysértés és a vasúti átjárón áthaladás szabályainak megsértése szabálysértés egyes eseteiben pedig a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet értelmében közigazgatási bírságot kell kiszabni.

VI. Összegzés

A közlekedési szabályszegések hétköznapi jellege ellenére az általuk megvalósított büntetendő cselekmények, s köztük a szabálysértések rendszere, illetve az egyes szabálysértések megítélése közel sem olyan egyszerű. A közlekedési szabályszegések mind a büntetőjognak, mind pedig a szabálysértési jognak egy speciális területe, sok kerettényállással és rendkívül sok kapcsolódó jogszabállyal, mely a jogalkalmazóktól rendkívül sokrétű tudást és komplex látásmódot igényel. Mi sem bizonyítja ezt jobban, hogy a közlekedési szabálysértések felülvizsgálatával töltött több mint nyolc év után, közlekedési szakjogász végzettség és több évtizedes vezetői engedély birtokában, napi szintű vezetési rutinnal is találkozom olyan közlekedési helyzetekkel, melyek megítélése fejtörést okoz.

Felhasznált irodalom:

- Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog általános része, Budapest, Korona Kiadó, 2004.
- Kereszty Béla - Maráz Vilmosné - Nagy Ferenc - Vida Mihály: A magyar büntetőjog különös része, Budapest, Korona Kiadó, 2005.
- Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez, szerkesztette: Karsai Krisztina, jogtár
- Nagykomentár a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényhez, szerkesztette: Cserép Attila, Fábian Adrián, Rózsás Eszter, jogtár

Felhasznált jogszabályok

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény
- A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény
- A vízi közlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény
- A légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény
- A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény
- A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet
- Az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet
- A megkülönböztető és figyelmeztető jelzést adó készülékek felszerelésének és használatának szabályairól szóló 12/2007. (III. 13.) IRM rendelet
- A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011. (XII. 28.) Korm. rendelet
- a közúti közlekedési előéleti pontrendszerről szóló 2000. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 236/2000. (XII. 23.) Korm. rendelet

- a közigazgatási bírsággal sújtandó közlekedési szabályszegések köréről, az e tevékenységekre vonatkozó rendelkezések megsértése esetén kiszabható bírságok összegéről, felhasználásának rendjéről és az ellenőrzésben történő közreműködés feltételeiről szóló 410/2007. (XII. 29.) Korm. rendelet

Bírósági döntések, Büntető Kollégiumi vélemény

- BH1981. 272.
- 56/2007. BK vélemény